

Тууджин номиг сургъулбчнрп дасххмн

Мана орн-нуттин школууд эн 1959—60 сургъулин джылас авн сургъулин шин зурагъар, шин программар ялц дөрвн класс болн тавдгч класс дасххана. Сургъулбчнр голлгч номсин сүүрын саянар медх зөвтэ.

Төр дасх голлгч номин негн тууджин ном болдмн. Төрсн орн-нуттин тууджин мана суръулбчнр ик багъасн авн негдгч классас авн дасх зөвтэ. Негдгчс авн гурвдгч класс къртл тууджин медрлгч төрсн келнэ цайлггч урожд бгх зөвтэвдн.

Дөрвдгч класс тууджин онц предмет гадж дасгдмн.

Тавдгч авн арн негдгч класс къртл бас шин суръулин зурагъар болн шин программар дасххн гадж педагогическ (багшрнн) наузин Академий централн «Правда» газетър дамджуудж манд сонгсхсн деерән, төр шин сургъулин зура болн шин сургъулин программс хайлааршүүврт зөжд болдж, сүв-селвгән өгдхлти гидж ик номта улсас, олд джил кюлдж йовх багшрнс, партийн, профсоюзн, комсомольск организацсас болн сургъулбчнрин өж-өжсэс сурджана.

Тингид эс күцэхлэ мана орн-нуттин (СССР-н) тууджин кезанк энн цагин улсин тууджс, дунде зуудгч джилмүдин туудж, газадн ордудин шин цага болн шидж цага тууджсин сургъулин зурасинь детрмүдинь саянар, чинртэгъар кедж болшо.

Школд туудж дасххларн мана багъчудн марксистск-ленинск мировоо-

аренд голлгч-ухагчын хурадж багшрлгн йир ик төр.

Тууджин школд дасххларн, сургъулбчнрт медгмәр, дарацандн нарт-делкә деер баях орн-амтнә тууджин зурлгч (картину) илдедж келж кергтэвдн.

Тууджин школд дасххгнд ик дуту дунд баясмн. Күцц биш дундин школ чиләсн сургъулбчнр зврәнн СССР-н тууджин муугъар медгч баясмн; юнъгәд гихлә, сүл гурвн джилд (5—7-ч классмуд) дөрвдгч классин хөөн СССР-н тууджин дасхдго баясмн. Дакад урж программдн дасвн бгдә цагин наузин кемджанәс ик ард хоцрнс ном бгдә баясмн; ө в г о сүүвдт түрүгъар меддгг келәр бичгдсн.

Тууджин школмудт сургълггчнр йсулхин кергт БИСС-н ЦК-н заавар багшрнн наузин Академий шин тууджин номиг дасххн тускар проект гаргъв. Эн проектәр болла, тууджин тингидж дасхсн саян болхнр ил гидж би санджанав:

4-гч класс онц предмет—СССР-н туудж дасхх (70 час.)

5-ч класс кезанк өкн цагин туудж дасхх (70 час.)

6-гч класс дундин цагин туудж дасхх (70 час.)

7-гч—8-ч классмудт СССР-н тууджин, мана орн-нуттин обществен болн государствен тогтлгн болн газадн ордудин шин тууджас болн шидр цагин шинрсн тууджас орцудлж дасхх (180 час.)

9-гч—11гч классмудт шин туудж-

инг болн улж шин цагин тууджин дасхх (160 час), дакад СССР-н тууджин дасхх (170 час).

Дакад 11-гч класс СССР-н конститутц дасхх (70 час).

Эн деер келгдсн тууджин аныгсгн бгсн цагмудн дитә болх гидж би санджанав.

Дакад негдгч, хойрдгч, гурвдгч классмудин умшлггәна детрт немп кедж мана халыг республикин тууджин эвәс орухлн саян болх гиджә нәв.

7-гч—8-гч классмудт, 9—11-гч классмудт СССР-н тууджин заахларн, мана халыг улсин тууджин голлгч аныгәсн бас программд орудхмн. Юнъгәд гихлә, шинәс бсдж йовх мана багъчуд халыгнн тууджин багъар меднә. Зврә бичкн келл улсинн туудж медлә, талдан газадн орднн туудж дасхд туслгтн болх гидж санджнә.

Эн сургъулин шин зурагъар болн программар школд туудж заахларн, мана багшнр сургъулбчнрт саян медрл бгсн деерән коммунистическ ухан-сеждл, социалистическ патриотизм болн пролетарск интернационализм бас саянар медүлдж заах зөвтэвдн. Мана туудж дассн көвүд-күүкд көдмшин күч гүүнәр күндлгч болсн деерән олд амтнә джиргәлд халууншудрмг кевәр орлцх зөвтә.

ТАЧИН Анджа.

Халыг республикин багшрнн медрл ббдлулгч институтин тууджин кабинетин гардач.